

Konu: **Bilim**
Yazı: **100**

Süreksiz ve Bütünsel Gerçek

Doç. Dr. **Haluk Berkmen**

Günümüzde geçerli olan faydacı bakış açısı **ahlak** denen değerler toplamını da büyük çapta zedelemiş durumdadır. Ahlak kavramı her şeyden önce **adalet** ve **sorumluluk** kavramlarını kapsamalıdır. Kısa vadeli faydayı gözeten çıkarıcı bakış açısında ise ne adalet duygusu ne de sorumluluk bulunmaktadır. Adalet ve sorumluluk duyguları uzun vadeli olabilecek sonuçları öngörmeyi ve o sonuçları göz önüne alarak karar vermeyi içerir. Uzun vadeli düşünebilen kişiye akıllı, kısa vadede çıkarını gözeten kişiye zeki deriz. Bilim genelde zekâ gerektirir ama pek az bilim adamı uzun vadeli sonuçları hesaplayarak bilim yapar. Bilim insanların amacı bir problemi en kısa yoldan ve en kısa zamanda çözebilmek ve sonuçları bir an önce yayınlamaktır. Oysaki sorumluluk duygusu taşıyan insan kendi çıkarlarının dar çerçevesini aşarak, daha geniş ve bütünsel bakmayı becerir.

Sorumluluk duygusu yetki ile el ele gitmelidir. Bir insan ne derece fazla yetkiye sahipse o derece ileri bir sorumluluk hissi ile hareket etmelidir. Adalet ve sorumluluk duyguları yüksek olan bir kişi gerçeğin tek olmadığını ve faydacı görüşle hareket etmenin yetersiz kaldığını bilir. Bu bakımdan "**mutlak gerçek**" kavramı yerine her olayda "**görelî ve bütünsel bir gerçek**" bulunduğu bilinci içindedir.

İnsan gerçeğin gözlemcisi değil, yorumcusudur. Gerçeklik ancak potansiyel olarak vardır ve bizim yorumumuz ile şekil kazanmaktadır. Hem duyu organlarımızla hem de aletlerin yardımıyla yaptığımız gözlemleri yorumlayarak kavrayabilmekteyiz. İşin içine yorum girdiğine göre görelî bakış açısı kaçınılmaz olmakta ve kültürel etkiler "**gerçek**" olarak kabul edilen olguları şekillendirmektedirler. Bu durumun sonucu olarak gerçeklik anlayışımız yerel etkiler altında dar bir çerçeve içine sıkışıp kalmaktadır. Oysaki gerçek tümel ve bütünseldir. Evrenin her noktası, diğer her nokta ile bütünsel bir ilişki içindedir. Bu durumu sağlayan da uzam-zaman örgüsünü oluşturan sonsuz enerji alanıdır. Bu sonsuz enerji alanından **25** sayılı **Örgü Alan Modeli** başlıklı yazımda söz ettim (1). Her nesne bu 4-boyutlu örgünün düğümlerinden oluşur. Düğümleri göz önüne getirmek mümkün olmasa da iki boyutlu bir balık ağının düğümlerine benzetebiliriz. Düğümler arası mesafe ise Planck uzunluğu denen en kısa mesafedir. **42** sayılı **Diferansiyel Hesap** başlıklı yazımda Planck mesafesinin $L_p = 1,6 \times 10^{-35}$ metre olduğunu belirttim (2). Bu derece yakın olan düğümlerden oluşan bir alan sürekli ve kesiksiz bir enerji alanı olarak kabul edebiliriz. Sürekli ve kesiksiz alan içinde yayılan etkileri de dalgalı etkiler olarak yorumlamamız doğaldır. Alttaki çizimde süreksiz ve bütünsel örgü alanı içinde yayılan dalgaları görüyoruz.

Evrende yerel olmayan bütünsel bir ilişkinin bulunduğunu 1982 yılında deneysel olarak Fransız fizikçi Alain Aspect kanıtlanmıştır. Kuantum kuramının "**dolanıklık**" adını koyduğu bu ilişkiyi klasik Newton fiziği ile açıklamak mümkün değildir. İşte bu yüzden, klasik bakış açısına sahip Einstein dolanıklığa "soopky action at a distance" (uzaktan ürkütücü bir etki) demiştir. Gerçekten de klasik fizik kavramlarına inanan bir kimse için dolanıklık kavramı ürkütücüdür.

Dolanıklık deneyi defalarca ve daha hassas aletlerle tekrarlanmış ve her seferinde aynı sonuç elde edilmiştir. Demek ki etkilerin yerel olarak ve ışık hızından yavaş bir şekilde yayıldıkları varsayımını terk etmek durumundayız.

Evrende kesikli ve aynı zamanda bütünsel bir yapı vardır ve bu yapının sonucu olarak **Fraktal** bir gerçeklik ortaya çıkmaktadır. Fraktaller kesirli boyutlar içerirler ve en-boy-yükseklik olarak tanımladığımız üç boyut sadece bizim duyularımızın algılayabildiği bir gerçekliktir. Evrendeki kesikli boyutlardan **16** sayılı **Düzen Karmaşa İlişkisi** başlıklı yazımda (3) ve **20** sayılı **Süreksiz Gerçeklik** (4) başlıklı yazılarımda söz ettim. Ancak bu karmaşık durumdan **kaos** oluşsa da sonuçta her kaos içeren olgu yeni bir düzenli durumun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu duruma "**Kaos-Kozmos ilişkisi**" de diyebiliriz. Kozmos düzeni ve Kaos karmaşayı ifade etse de her ikisi birlikte bütünsel gerçekliğin oluşumuna katkıda bulunmaktadırlar. Bir başka ifade ile karmaşada gizli bir düzen ve düzende gizli bir karmaşa bulunmaktadır.

Bir önceki yazımda (5) sözünü ettiğim "**zuhur**" kavramı düzenin karmaşaya dönüşmesini ve karmaşadan aniden düzenin belirmesini özetlemektedir. Zuhur edeni etkileyen ve onun zuhur etmesini sağlayan bütünsel ve uzaktan dolanık yapılardır. Zahir olan belirir ama onun belirmesini sağlayan bütünsel etkilerdir. Yerel bakış açısına sahip olanlar için bu sonuç ürkütücü ve kabul edilmesi zor olsa da bilimsel gelişimi durdurmak mümkün değildir.

Kaynaklar

- (1) <http://www.halukberkmen.net/pdf/77.pdf>
- (2) <http://www.halukberkmen.net/pdf/213.pdf>
- (3) <http://www.halukberkmen.net/pdf/66.pdf>
- (4) <http://www.halukberkmen.net/pdf/72.pdf>
- (5) <http://www.halukberkmen.net/pdf/410.pdf>